

Tryggare rum

Hur tryggheten upplevs på nattklubbar i Helsingfors

Saga Storgård

Lärdomsprov

Kulturproducent

2023

Lärdomsprov

Saga Storgård

Tryggare rum: Hur tryggheten upplevs på nattklubbar i Helsingfors.

Yrkeshögskolan Arcada: Kulturproducent, 2023

Identifikationsnummer:

9363

Handledare (Arcada):

Maria Bäck

Sammandrag:

Detta lärdomsprov är en kvalitativ undersökning av hur trygghetskänslan upplevs på Helsingfors nattklubbar idag. Vidare undersöker jag hur tryggare rum-principer tillämpas på klubbarna för att skapa trygghet. Undersökningen har begränsats till vissa Helsingfors stadsdelar med täta nattklubbs-områden. Arbetet är en kvalitativ forskning i form av sju semistrukturerade intervjuer med fyra självidentifierade kvinnor och tre självidentifierade män som utvaldes genom slumpmässigt urval. Den teoretiska referensramen behandlar bland annat tryggare rum, klubbkultur och andra arbeten som behandlar samma tema. Undersökningen visar att de intervjuade i flera fall har upplevt situationer av otrygghet vid sina klubbbesök. Fram för allt vittnar kvinnorna om situationer där de blivit sexuellt trakasserade. Reaktionerna på de otrygga situationerna varierade beroende på hur allvarliga de varit. De intervjuade var eniga om att de i första hand vill undvika konflikt. Informanterna besöker lokaler där de upplever att deras trygghet tas på allvar av personalen eller där de är medvetna om att tryggare rum-principer tillämpas. Dock tydliggörs fenomenet inte tillräckligt på alla platser. Undersökningen vittnar också om att olika former av individualistiska uttryck borde marknadsföras som välkomna i klubbmiljön. Nattklubbar och/eller säkerhetsbranschen bör investera i konkreta processer för att förbättra säkerheten genom att skapa regler och planer samt utbildning för genomförande av tryggare rum-principer.

Nyckelord:

Tryggare rum, klubbkultur, nattklubb, sexuella trakasserier, ordningsvakt

Degree Thesis

Saga Storgård

Safer space: What levels of safety is experienced in Helsinki nightclubs.

Arcada University of Applied Sciences: Culture producer, 2023

Identification number:

9363

Supervisor (Arcada):

Maria Bäck

Abstract:

This thesis is a qualitative study of how the sense of safety is experienced in Helsinki's nightclubs today. Furthermore, I examine how safer space principles are applied to the clubs to create a level of safety. The study has been limited to certain neighborhoods in Helsinki with dense nightclub areas. The study uses qualitative research in the form of seven semi-structured interviews with 4 self-identified women and 3 self-identified men who were selected by random sampling. The theoretical frame of references discusses safer spaces, club culture and other research within the same theme. The study shows that in several cases the interviewees have experienced situations where they are liable to become hurt or harmed during their club visits. The women testify that they have experienced situations of sexual harassment at clubs. The reactions to unsafe situations varied depending on how serious the situations they had been exposed to. The interviewees agree that they primarily want to avoid conflict. The informants visit clubs where their safety is taken seriously by staff or where they know that safer space principles are applied. But in general, the phenomenon is not sufficiently clarified in all clubs. The study also define that various forms of self-expression should be marketed as welcome in the club environment. The club industry should invest in concrete processes to improve security by creating rules and plans of safer space rules, as well as increase training in safer space principles.

Keywords:

Safer space, club culture, nightclub, sexual harassment, security guard

Innehåll

1	I riktning mot trygghet	4
2	Syfte & Frågeställningar	5
2.1	Avgränsning.....	5
3	Metod.....	6
4	Teoretisk referensram.....	7
4.1	Tryggare Rum	7
4.2	Klubbkultur.....	9
4.3	Begrepp.....	10
4.4	Två lärdomsprov om temat	11
5	Informanter	12
6	Tryggheten på nattklubbar i Helsingfors	12
6.1	Klubbesök	13
6.2	Jag vill dansa till bra musik	14
6.3	Jag måste tänka på hur jag kommer ut	15
6.4	Jag litar inte på ordningsvakter	20
6.5	Det pratas inte tillräckligt om tryggare rum på nattklubbarna	23
6.6	Nattklubbar reagerar inte tillräckligt snabbt	25
7	Centrala iakttagelser	28
7.1	Tryggare rum-fenomenets betydelse.....	28
7.2	Informanternas upplevelser av hur tryggare rum tillämpas	29
8	Diskussion.....	30
	Källor.....	31
	Bilaga	34

1 I riktning mot trygghet

I december 2022 åkte jag och min bror till Danmarks huvudstad Köpenhamn där vi sökte upp en teknoklubb som vi ville besöka. Då vi kom fram till entrén bad väktaren oss att läsa en lista regler som var uppsatt på högra sidan av väggen bredvid ytterdörren. Det var klubbens egna ”Safer Space Guidelines” eller *tryggare rum-principer*. För mig och min bror var detta någonting helt nytt. Efter att väktaren sett oss läsa genom hela listan kollade han våra id-kort och släppte slutligen in oss i klubben. Inte bara det förvånade oss, att de gav entydiga direktiv och regler att följa, utan också att det inne på klubben ytterligare fanns en speciell personalgrupp med uppgift att övervaka hur tryggare rum-principerna följdes. Något sådant hade vi aldrig tidigare upplevt, och då började jag vidare tänka på hur, och om, jag själv känt mig trygg i Helsingfors nattliv.

I mina studier i kulturproduktion är det centralt att också se över trygghetsfrågor för de kunder som produktionen omfattar. I den här undersökningen har jag därför koncentrerat mig på att studera tryggare rum-principer i Helsingfors nattliv. Inom kulturproduktion är det viktigt att man arbetar för att alla kunder känner sig så trygga som möjligt i anslutning till de evenemang man producerar. Ändå är trygghetsfrågan inte alltid garanterad.

Begreppet och fenomenet *tryggare rum* är ingenting nytt. Ambitionen att skapa trygghet inom klubbkulturen har länge varit relevant. En del tidigare forskning har genomförts i Finland om hur tryggheten har utvecklats och hur tryggare rum-principer kan eller bör implementeras inom klubbkulturen, evenemang- och festivalproduktion. Vilken som helst människosamling kan innebära risker. Alla kommersiella och de flesta organiserade människosamlingar eller evenemang är reglerade av olika direktiv, regler och/eller lokal lagstiftning. Idén är ändå att motarbeta möjliga risker med att vara medveten om var riskerna ligger och ha konkreta processer för att minimera dem. För att närma mig frågan om utvecklingen av tryggare rum har jag valt att undersöka klubbkulturen inom Helsingfors nattliv samt på vilket sätt människor upplever fenomen och beteendemönster som är relevanta i anslutning till nivån av trygghet idag.

2 Syfte & Frågeställningar

Syftet med detta lärdomsprov är att undersöka hur trygghetskänslan upplevs på nattklubbarna i Helsingfors idag. Vidare undersöks också hur *tryggare rum-principer* tillämpas för att man ska kunna skapa en nivå av trygghet. Undersökningen syftar vidare på att se hur tryggare rum-principer existerar eller tillämpas på nattklubbarna i Helsingfors. Följande forskningsfrågor är vägledande för detta lärdomsprov:

1. Hur upplevs tryggheten på klubbar i Helsingfors?
2. På vilket sätt upplevs det att *tryggare rum-principer* tillämpas i Helsingfors nattklubbar?

2.1 Avgränsning

Inför examensarbetet har undersökningsmaterialet avgränsats att behandla Helsingfors i stället för hela Finland. Jag bor och studerar själv i huvudstaden och i den finns många nattklubbar. På Helsingfors stads webbplats presenteras 35 nattklubbar (My Helsinki), men utöver dessa finns det ännu fler. I det här lärdomsprovet har jag koncentrerat mig på att undersöka upplevelser på nattklubbar i centrala Helsingfors och Berghäll. Droganvändningen i Finland visar sig vara ett växande problem (se kapitel 4.2) medan alkoholens popularitet minskar. Nattklubbskunder bör vara medvetna om detta, men i denna text kommer jag att nämna substansanvändning endast då det är relevant, medan jag låter bli att gå djupare in i ämnet än så.

3 Metod

I denna undersökning använder jag mig av en kvalitativ forskningsmetod. Kvalitativ forskning kan använda sig av olika discipliner som sociologi, socialantropologi och socialpsykologi (Denscombe, 2014, s. 243). Jag har valt kvalitativ metod för att få personliga och subjektiva berättelser att analysera i denna undersökning. Kvalitativ metod passar bättre för denna undersökning än en kvantitativ metod då jag söker kontextanalytiska resultat (Kvale & Birkmann, 2014, s. 119). För att samla det empiriska materialet implementerades semistrukturerade intervjuer vilket innebär att forskaren har en färdig lista med frågor eller ämnen som behandlas, men som ändå är föränderlig då det gäller frågornas ordningsföljd. Viktigt är att låta informanten tala utförligt och utveckla sina tankar och synpunkter fritt (Denscombe, 2014, s. 135).

Kvalitativa analyser kan ge en känslomässig förståelse samt en möjlighet att öka förståelsen för nya fenomen... Komplexa sammanhang blir möjliga att förstå och utifrån en analys av enskilda fall går det att bygga upp modeller som belyser fenomenet ur ett nytt perspektiv (Lantz, 2013 s. 46).

Jag försökte också kontakta nattklubbar i Helsingfors centrum för att få höra hur de ser på säkerhetsfrågor på sina nattklubbar (*Old Irish Pub, Milli Klubi och Tavastia*). Dessa svarade dock inte på min e-post eller så svarade de nekande. Platschefen på Old Irish Pub svarade på följande sätt på min intervjuförfrågan:

Unfortunately, we are not at liberty to discuss our security measures in detail and thus we cannot participate in this interview. If you however have any specific questions, I would be happy to answer them in writing the best I can (Old Irish pub platschef, personlig kommunikation 5.10.2023).

Svaret jag fick kan bero på att platschefen inte haft tid, intresse eller resurser att delta i forskningen.

I min undersökning har jag följt allmänna etiska forskningsprinciper. Dessa innefattar respekt för informanternas självbestämmanderätt och människovärde (1999/731, 6–23 §). Respekt för materiella, och immateriella kulturarv samt naturen. Slutligen även att forskningen inte får orsaka risker eller skador för människor eller samhället (Forskningsetiska delegationen, 2019).

4 Teoretisk referensram

I detta kapitel introducerar jag ämnen och begrepp som är centrala för undersökningen. Här beskrivs tryggare rum-fenomenets historia och vad i Helsingfors klubbkulturen innefattar idag.

4.1 Tryggare Rum

Begreppet *Safe Space*, numera *Safer Space* eller *tryggare rum* på svenska, har sitt ursprung i slutet av 1900-talet. Begreppet Safer Space skapades av människorättsförespråkare och aktivister i USA (Hanhardt 2013, s. 212). Christina Hanhardt berättar i sin bok *Safe Space: Gay neighborhood History and The Politics of Violence* 2013 att orsaken bakom begreppet har sin grund i USA på 1970-talet. I vissa stadsdelar, som San Francisco och New York, hade antalet självidentifierade homosexuella, transpersoner och andra minoritets invånare ökat. I dessa områden hade en egen identitet av HBTQIA+ inkaplade områden, representativa för det nya samhället, tagit form. Enligt Hanhardt såg decenniet ojämlika och selektiva investeringar i utvalda städer och områden i samband med gentrifiering. Gentrifiering innebär en krock mellan makthavare med privatkapital och statlig politik och invånare i de riktade samhällen som försöker bevara sina hem och arv, enligt National Geography-encyklopedin. Detta gäller dock snarare mer USA än Finland, men fenomenet har utvecklats sen slutet av 1900-talet.

Hanhardt framhåller hur gräsrotsaktivismen och dess symboliska former kan leda till medel för att mobilisera breda sociala rörelser med avsikten att motverka den icke mänskliga dynamiken (Hanhardt, 2013). Resultat som rörelsen fick ledde till att könsminoriteter som bodde i grannskapet fick leva relativt lugnt, utan rädsla för diskriminering, straffrättsligt ansvar och fysiskt våld (Kenney, 2001, s. 17–28). Denna utveckling skiljde sig från alla andra områden där, fram för allt, det vita heteronormativa samhället aktivt försökte driva bort och misshandla minoriteterna. Personerna i den heteronormativa grupperingen påstod själva att det inte grundade sig på rasism utan i stället ”bråk som härrör

från stora mängder unga människor, mest lesbiska, homosexuella, bisexuella och transpersoner av afroamerikanskt och latinamerikanskt ursprung.” (Hanhardt, 2013, s. 2).

Diana Ali diskuterade hur tryggare rum-fenomenet fungerar i samband med debatten om yttrandefriheten på högskolor i USA i dag (Ali, 2017). Inspirerad av Black Lives Matter-rörelsen år 2013, har termen tryggare rum åter kopplats ihop kring samtal om yttrandefrihet, utan en klar förståelse för det komplicerade sammanhang som där termen fått sitt ursprung. Ofta legitimerar en sådan belysning av yttrandefrihet rasisters, homofobers och andras rättigheter att vidmakthålla fördomsfulla ideologier genom att presentera dem som en 'debatt' (Deller, 2019, s. 231). Sådana som söker och förespråkar tryggare rum kan betraktas som krävande eller överkänsliga. Att be dem 'växa upp' och 'komma över det' innebär argument som reduceras av yttrandefriheten. Ofta är de personer som uttrycker dessa argument sådana som inte begriper att de tar sin egen trygghet i samhället förgivet (Deller, 2019, s. 234).

Ruth Deller publicerade 2019 texten *Safer Spaces* där hon förklarar hur fenomenet inte enbart är begränsat till fysiska utrymmen utan skyltar, reklamer, konst och arkitektur kan också definiera vem som är inkluderad i en gemenskap eller inte. Sättet ett utrymme är konstruerat på både symbolist och praktiskt normaliserar former av ojämställdhet och diskriminering. Deller fortsätter med att uttrycka hur tillfälliga tryggare rum uppstår i samband med offentliga protester och demonstrationer, som till exempel *Reclaim The Night* kvinnomarschen där deltagarna ansluter sig till andra för att återta utrymmet där de känt sig otrygga.

Physical safe space offers refuge, retreat and regrouping. Successful safer spaces enable users to live more effectively in the wider world (Deller 2019).

Deller berättar att tryggare rum kan spela en viktig roll för att säkerställa ändringar och göra alla utrymmen tryggare för de som använder dem. En viktig del av tryggare rum är gränssättning (Deller, 2019). Det innebär att man kan bestämma vem som får och inte får 'komma in' och varför, samt komma överens om vad som accepteras inom utrymmet för att förstärka trygghetskänslan. Tanken bakom detta är främst att skydda medlemmarna inom gemenskapen. Det hör också till att definiera och beskriva värderingarna inom det tryggare utrymmet, förklarar Deller (2019).

4.2 Klubbkultur

En *nattklubb* är en nöjeslokal eller en underhållningsplats som är verksam på kvällen och natten. Begreppet *klubbkultur* beskriver ungdomskulturer där klubbar, rejv och festande i en allmän lokal eller plats är centralt (Thornton, 1996, s. 3). Nattklubbsbesök är oftast en urban fritidsaktivitet där vissa element inom klubbkulturen förblir liknande runtom i världen (t.ex. musik, droger och mode). De skiljer sig från varandra beroende på lokala traditioner, sociala, politiska och ekonomiska omständigheter (Reif, 2009).

Samma klubbkoncept kan se väldigt annorlunda ut i olika sammanhang: lokal lagstiftning kring nattlivet eller särdrag inom kultursektorn, musik- och danstraditioner, samt klass- och könsrelationer. Silvia Reif förklarar i sin undersökning med titeln *Club Culture* (2009) att klubbar förmedlar en bild av överträdelse, frihet och befrielse. Utrymmena förknippas vanligtvis med nöje och njutning vars miljö och atmosfär underlättar självdistanseringen från vardagslivets rutiner. Nattklubbar bär också med sig aningen problematiska överträdelser som bör begränsas och regleras, som exempelvis våld, hetsdrickande eller anti-socialt beteende.

Clubbing was associated with the liberation of desire, self-abandonment and positive notions of transgression and excess; but it also provoked fears of losing control and of being carried away, of de-realization and of the possible 'pathological' or immoral facets of the 'excessive' consumption of substances or time. As an object of ethical reflection it was embedded in the justificatory structure of 'tamed hedonism': transgression and excess appeared legitimate when confined to certain spaces and times and when held in check by self-control (Reif, 2009).

Enligt Reif öppnade deltagandet i klubbkulturer möjligheter att utforska alternativa sätt att vara, och lekfulla identifieringar vid sidan av de heteronormativa modellerna, medan de paradoxalt upprätthöll sådana modeller. Genom att ge kunderna friheten till självuttryck, men ändå facilitera dem med underhållning i form av samhällets populärkultur.

I anslutning till klubbkulturen är användningen av alkohol och droger också allmänt i Helsingfors. Finländare dricker i allmänhet mindre än tidigare medan festdroger som kokain, amfetamin och ecstasy nästan har blivit normen (Ruohisto, 2023). Narkotikadödsfall har också ökat i form av oavsiktliga förgiftningar. En typisk dödsorsak är kombinationen av droger och medicin eller droger och alkohol. Enligt statistikcentralen (2022) dog

287 personer av olika former av narkotikamissbruk år 2021. Det är det högsta mätresultatet under de senaste 15-åren. Två av fem av dödsfallen drabbade personer under 29 år.

Artikeln *Sexual violence and nightlife: A systematic literature review*, 2020 sammanfattar 61 forskningar som behandlar nattlivsrelaterat sexuellt våld. Skribenterna berättar att i de genomsökta studierna fanns det en generell brist på förebyggande åtgärder för att motverka sexuellt våld. De berättar att en studie rekommenderade som förebyggande strategier att individer (oftast kvinnor) kan ändra sina beteendemönster för att minska sin sårbarhet i nattlivsmiljön. Strategierna omfattade att begränsa alkoholkonsumtionen, att bara dricka från flaskor eftersom det kan minimera risken för att bli drogad, att inte gå omkring ensam och att undvika samtal med främlingar.

4.3 Begrepp

Det finns en hel del begrepp i anslutning till den här undersökningen som jag vill definiera lite mer ingående. Ett av dessa går under benämningen *underground*. I denna avhandling förekommer begreppet förkortat till *UG*. *UG* är ett uttryck som används inom klubbkulturen och beskriver en plats, stil eller etik som undviker folksamlingar och sociala kategoriseringar över lag (Thornton, 1996, s. 117). Ett exempel på den här typen av *UG*-evenemang kan vara rejev fester eller specifika tillfällen där människor förenas kring ett gemensamt intresse.

Open-Air-fester eller evenemang är ett annat begrepp. Dessa evenemang sker utomhus och de produceras oftast i Finland på sommaren (Merriams Ordbok). Som exempel på det här kan nämnas att det i olika parker i Helsingfors ibland brukar ordnas spontana kvällar med underhållningsprogram.

En *cis* person identifierar sig själv med könet som tilldelats vid födseln. Begreppet kom till för att beskriva samhällliga normen (Onakamo & Puttonen, 2021, s. 19). Ett annat begrepp som uppstått på 90-talet bygger på det gamla latinska uttrycket ”på den här sidan av”, motsatsen till transsexuell som betyder ”på andra sidan av”.

HBTQIA+ bokstavskombinationen avser allt från sexuella- till könsminoriteter: homo-sexuella, lesbiska, bi-personer, transpersoner, intersexpersoner, queers och fler. På engelska skrivs förkortningen *LGBTQI+* (Onakamo & Puttonen, 2021 s. 20).

Om någonting eller någon är *sliskig* betyder det att det är obekvämt och äckligt (Urban dictionary).

4.4 Två lärdomsprov om temat

Under mitt arbete med undersökningen har jag stött på två lärdomsprov som behandlar liknande ämnen och frågeställningar. Laura Jonsson beskriver i sitt lärdomsprov, *Tryggare rum i nattklubbar och hur de kunde bli den nya normen: en fallstudie av två mindre sociala rörelser 2019*, den finländska klubbkulturens behov av en grundläggande regelbok, som borde standardiseras för säkerhetsföretag och användas för ordningsvakternas och klubbpersonalens utbildning. Hon förklarar i sin text hur tester på personalens sensitivitet och förmåga att lyssna också kunde gynna branschen. Enligt Jonsson kan man påverka tryggheten som privatperson men för att problemet ska lösas måste ändringen ska på en samhällelig nivå.

Jonssons fallstudie behandlar till delar samma teman som denna underökning. Skillnaden mellan dessa forskningar är att jag fokuserat på kundupplevelsen och den subjektiva trygghetskänslan i dagens klubbkultur för att få reda på vad kundens uppfattning av trygghet egentligen grundar sig på och påverkas av. Jonsson koncentrerar sig däremot på kartläggningen av tryggare rum i klubbkulturen och lyfter fram konkreta utvecklingsförslag.

Anna Meller skrev en tryggare rum-genomförandeplan avsedd för festivaler år 2023 vid yrkeshögskolan Metropolia. I texten framgår det att tryggare rum börjar med kommunikationen mellan organisationen och kunden. Meller tar i sitt arbete upp Onakamo & Puttonen (2021) som säger att om deltagarna inte anser utrymmet vara ett tryggare rum, då är det inte det. Lärdomsprovet behandlar också betydelsen av kontaktpersoner för upprätthållande av ordningen och en jämställdhetsansvarig som det lätt går att få kontakt med i olika situationer. Till genomföringsplanen hör att leverera festivalernas tryggare rum-

principer till ordningsvakterna tillsammans med organisationsföreskrifter (Meller, 2023 s. 45).

5 Informanter

I denna undersökning intervjuades sju personer, fyra kvinnor och tre män i åldern mellan 21 och 29. Intervjuerna genomfördes genom telefonsamtal. I undersökningen har jag strävat efter att bevara deras anonymitet. För att skilja på personerna beskriver jag dem med deras självidentifierade könsidentitet och ett givet nummer. Alla intervjupersoner jag talat med arbetar eller studerar i olika branscher.

Jag tog kontakt med informanterna genom ett slumpmässigt urval av de personer som svarade på Facebook- och Instagram-inlägg som lagts upp på mina personliga profiler. Kontakten med de personerna som uttryckt intresse för deltagande i undersökningen togs genom textmeddelande. Det enda krav som ställdes till deltagarna var att de besökt en eller flera nattklubbar Helsingfors inom det senaste sex månaderna. Båda mina profiler är offentliga, men det är viktigt att påpeka att de som följer mina profiler har större sannolikhet att märka dem. Fastän profilen är offentlig kan inte alla se den om den inte söks upp på grund av applikationernas rigida algoritmer. Dessutom blev några informanter rekommenderade av andra informanter. Även om mängden respondenter är liten representerar de ändå ett relativt genomsnitt av klubbare i Helsingfors. Orsaken till att urvalet var slumpmässigt är för jag ville få en grupp människor som utgör ett representativt genomsnitt av Helsingfors population av nattklubsbesökare (Denscombe, 2014 s. 19).

6 Tryggheten på nattklubbar i Helsingfors

Under intervjuerna med deltagarna framgår det som tydligast att alla vill njuta av musiken, underhålla sig själva och att de därför gå på klubbar. Empirin består av sju personers subjektiva upplevelser av Helsingfors klubbkultur. Kring frågor om trygghet i

klubbvärlden mötte jag dels liknande, dels olika kommentarer bland de intervjuade. Jag kommer framöver presentera de tankar som uppkom under intervjuerna med informanterna. Frågan om klubbar är trygga eller inte varierade. De främsta orsakerna till att informanterna går på klubbar är det sociala umgänget och musiken. Nivån på trygghet varierar mellan klubbarna.

6.1 Klubbesök

I diskussionerna med de intervjuade är det relevant varför och hur ofta klubbarna besöks. Av kommentarerna framgår det att de intervjuade har relativt liknande beteendemönster gällande klubbesök. Vissa går en gång i månaden, majoriteten går två och vissa går på tre besök inom en månad.

Två gånger i månaden ungefär, beroende på årstiden. På vintern går jag oftare på klubbar medan på sommaren är jag på Open air fester runt Helsingfors. - Kvinna 2

Det förekommer att årstiden påverkar frekvensen klubbesök då det finländska sommarvärdret lockar kunderna utomhus och de väljer att investera sin tid på festivalbesök och Open-Air-evenemang. Den personliga ekonomin är också en faktor i mängden klubbesök, då en kvälls festande kan kosta kring 145 € i genomsnitt enligt Ilta-Sanomat artikel *”Näin paljon rahaa suomalaisilla palaa juhlimiseen”*, där 368 personer svarade på en enkät om hur mycket pengar de använder på festandet (Ruohisto, 2023).

Jag tycker om att gå på klubbar för att dansa, jag går dit för musiken. – Kvinna 1

Min analys av intervjudeltagarnas motiv för nattklubbsvistelserna är socialt samvaro och musik. Det förekommer också att intervjupersonerna sällan går på nattklubb ensam, utan oftast går de med en eller flera kamrater till lokalerna. Vilken klubb de besöker är beroende på vilken typ av musik de vill lyssna på eller dansa till den kvällen.

Antalet klubbesök för informanterna varierar enligt årstiden, genomsnittligen mellan 1–3 gånger i månaden, beroende på mängden resurser de har att satsa på klubbesök. Orsaken för besöken är social gemenskap och musikunderhållning.

6.2 Jag vill dansa till bra musik

Informanterna blev tillfrågade vad tryggare rum betyder för dem i en nattklubbssmiljö. Mellan kvinnorna var svaren relativt liknande medan männens svar innehåller mera variation. Kvinnorna var av samma uppfattning att tryggare rum är ett utrymme där det känns tryggt, man kan vara sig själv och om något skulle hända så skulle det behandlas direkt och på allvar.

Det betyder att alla får dansa och ha det roligt utan att någon kommer och stör en. Då jag säger stör så menar jag två olika saker, sexuella trakasserier och minoritetsdiskriminering. Men om det finns Safer Space menar det att det inte är tillåtet och det finns noll tolerans för sådant härjande. Det är alltid skönare om jag är i en nattklubb eller en allmän fest och jag vet att Safer Space tillämpas. – Kvinna 2

Man 1 öppnar upp diskussionen vidare med att säga att tryggare rum betyder olika saker i olika samhällsliga sammanhang. Speciellt angående klubbkulturen förknippar han det med att hitta lösningar så att ingen ska behöva bli på-tafsad eller hotad oberoende av vilka kläder man har på sig eller hur man presenterar sig själv. Han fortsätter med att tänka på hur nutida säkerhets-protokoll utgår ifrån huruvida man kan avlägsna en person eller inte, och de konkreta handlingarna. Han fortsätter med att förklara hur vem som helst kan vara en sliskig person i en klubb bara man är tillräckligt diskret och inte rör vid någon.

En klubb ska vara en sådan plats som har olika människor där, att det inte bara är en form av personalitet. – Man 2

Man 2 upplever tryggare rum som klubbens generella stämning och beskriver att då kundbasen är mångfaldig kan man lättare vara sig själv. Hans kamrater är också en viktig trygghetsfaktor liksom ett tystare ställe där de kan prata sinsemellan i lugn och ro.

Se että on turvallisempia tiloja nii se luo semmoisen jaottelun. Pitäisi totta kai olla joka paikassa turvallista. Mutta sitten niissä missä sitä on niin tuntuu liikkuvan semmoisia ihmisiä, jotka pitää huolen, että se pysyy semmoisena. Ehkä se siinä mielessä pitää paikkansa. – Man 3

Man 3 däremot protesterar mot termen 'tryggare rum'. Enligt honom borde alla platser vara trygga och fenomenets betydelse är att det inte skulle vara det. Att de utrymmen som inte har tryggare rum-principer helt enkelt inte är trygga. Han anser att människor borde utgå ifrån att alla utrymmen är trygga om man kollektivt i samhället stövar till det, och inte skiljer åt var det är tryggt eller inte.

För de intervjuade avses tryggare rum innefatta olika åtgärder i olika samhälleliga sammanhang. Inom nattklubbsmiljön innebär det ett festutrymme där man kan vara sig själv och känna sig trygg i sin tillvaro. Det innefattar också att hitta lösningar till återkommande säkerhets och trygghetsrisker där, om en otrygg situation skulle uppstå, tar personalen på lokalen händelsen på allvar och reagerar relativt snabbt. Om kundbasen innehåller flera unika personligheter och accepterar olikheter minskar också möjligheten för ovanliga individer att bli åskådade på ett negativt sätt. Ett lugnare utrymme innanför lokalen kan också påverka trygghetskänslan då överstimulation sker som följd av den höga musikkvolymen eller månfärdade nattklubbsljusen.

6.3 Jag måste tänka på hur jag kommer ut

På frågan om hur de intervjuade upplever tryggheten på klubbarna framgår det att de intervjuade i flera fall har upplevt situationer av otrygghet på sina klubbbesök. Fram för allt kvinnorna har erfarenhet av situationer där de vittnar om att de blivit påträngda eller ofrivilligt berörda, majoriteten av de anklagade är män.

Jag måste tänka på hur jag slipper snabbt ut. Män vet inte vad nej betyder. 'Låt mig vara, rör inte mig, jag är här med min pojkvän' fast jag säger sådana saker så förstår de inte att lämna mig ifred ibland och de respekterar inte överhuvudtaget mitt personliga utrymme. – Kvinna 1

Kvinna 1 förklarar hur hon känner sig själv otrygg nästan varje gång hon besöker en nattklubb. Hon planerar hur hon kommer ut från obehagliga situationer och förväntar sig bli trakasserad då hon festar. Därför är hon förberedd på situationer då män beter sig på respektlösa sätt. Kvinna 1 beskriver alltså sin självbevaringsdriftsinstinkt då hon besöker en nattklubb, för att inte bli utsatt för en allt för farlig situation som hon inte kan dra tillbaka från.

Kaksi viikkoa sitten olin kaverin kanssa baarissa ja siellä tuli monta kertaa ihmisiä ottaa kädestä kiinni ja joudun repäistä minun käden, mutta se ei edelleenkään päästä minun kädestä irti vaan veti minun kättä takaisin. – Kvinna 3

Kvinna 3 upplevde flera gånger under samma kväll ofrivillig fysisk beröring. Hon fortsätter med att beskriva den specifika händelsen där en man rev i hennes arm tills hon

skrek till honom att släppa taget. Hon förklarar att hon inte hade visat intresse för någon i klubben utan att allting hade skett helt oprovocerat.

Kvinna 3 drabbades av *sexuellt våld*. Sexuellt våld definieras enligt Världshälsoorganisationen (2010) som alla sexuella handlingar, försök på sexuella handlingar, oönskade sexuella kommentarer, eller på försök att med andra sätt riktas på en persons sexualitet med tvång, av vilken person som helst oavsett deras förhållande till offret i alla sammanhang. Orsaken till varför detta hände Kvinna 3 är okänt. Själv spekulerade jag under diskussionen att gärningsmannen som trakasserade henne högst antagligen ville ha sexuell umgänge, eftersom han antagligen tyckt att hon var attraktiv, och hade bestämt sig för att uttrycka sitt intresse genom denna aggressiva fysiska introduktion.

Kvinna 2 berättar om en kväll då hon besökte *Maxine*-klubben på Kampen i Helsingfors centrum, hennes väska blev stulen och hon blev erbjuden droger av främmande personer under kvällens lopp. Hon berättar hur otäckt det var eftersom hon besökte nattklubben i fråga med sin mamma. Män på klubben försökte dansa och trycka sig själv på henne framför hennes mamma. Kvinna 4 uttrycker liknande upplevelser med att förklara att en av orsakerna hon känner sig otrygg på nattklubbar är på grund av män som närmar sig henne och inte lyssnar då hon säger att hon inte är intresserade av deras umgänge.

Det är vanligt för kvinnor att uppleva någon form av sexuellt våld inom klubbkulturen och det förväntas av kvinnor då de går ut på klubbarna. Men de vill naturligtvis undvika dessa hot och faror. Individens självfokusering höjs och står i vägen för sina eventuella upplevelser. Personen går fram för allt miste om utsikten att det erfarna hotet eller faran inte kommer inträffa, eftersom individen redan sällt in sig på att någonting farligt kommer ske (Hotti & Ytterholm, 2022 s. 2). Jag har själv också upplevt att min egen positiva upplevelse och njutning under en nattklubbskväll snabbt försvinner då jag upplever hot runtom mig, till exempel på dansgolvet. Världshälsoorganisationen genomförde år 2005 ett sammandrag av alkoholrelaterat interpersonellt våld. År 1999 skedde de flesta alkoholrelaterade sexuella övergrepp i Storbritannien på helgar eller nätter, och ungefär en tredjedel av alla övergrepp inträffade på eller runt en bar eller nattklubb.

Man 1 däremot upplever att hans klädstil, äldre kvinnor, våld, hot och andra män orsakar obekväma situationer för honom. Han uttrycker att klädfriheten är begränsad, ofta på grund av andra män men också som följd av samhällets normer. Han förklarar att han klär sig i färggranna kläder och har kajal runt ögonen då han klubbar. Han har lagt märke till att det är ofta hetero cis-män som kommenterar hans utseende. Ibland kan hans bröst hår synas genom kläderna och då har det uppstått situationer där främlingar rör vid honom utan lov, oftast män säger han. Han funderar på att det också kan tyda på en slags barnslig nyfikenhet om personer som har den typen av attribut som de inte själv har, men han upplever det som en invasion av sitt personliga utrymme.

Itse ehdottaminen ei ole minun mielestäni mitenkään viallista toimintaa. Se et ottaa kiinni kysymättä on jo erikoista. – Man 1

Man 1 fortsätter med att förklarar att det är inget fel med att föreslå eller uttrycka intresse för en person i en nattklubbssomgivning, enligt honom, utan snarare det sättet man närmar sig på är orsaken för den otrygga eller obekväma känslan. Han har också haft upplevelser av ofrivillig fysisk kontakt från kvinnor mellan 30–50 år. Även om män oftast är anklagade för att ha orsakat sexuellt våld, är det viktigt att påpeka att de själv också kan utsättas för samma fara. Det kan vem som helst, oavsett kön eller sexuell läggning.

Siinä on enigmaa, klubittaminen itsessään on pohjimmiltaan meidän yhteiskunnassa aika epäturvallinen ilmiö, on alkoholin käyttöä, arvaamattomuutta, seksuaali- viettiä, paljon kaikkea samaan aikaan samassa tilassa, ja sitten koitetaan kehittää turvallisuutta. Se on jonkinlainen paradoksi. – Man 1

Man 1 förklarar paradoxen med festkluturen där nattklubbarna främjar alkoholförsäljning som ofta leder till att kunderna blir berusade och därmed beter sig på oförutsägbara sätt, medan de samtidigt diskuterar om tryggare rum i en nattklubbssomgivning. Å andra sidan om man inte stävade efter någon form av trygghet för kunderna skulle nattklubbar bli ett galet zoo av människoinstinkter och faror. Utan regler att tillämpa blir det betydligt mycket svårare att upprätthålla ordning.

Man 2 upplever att trygghetskänslan grundar sig på det sociala umgänge som man finner sig med i klubben och stämningen kundbasen skapar. Till skillnad från kvinnorna berättar han att dansgolvet är en trygg plats, men däremot kan beställningskön vid bardisken skapa en hotande känsla.

Om det är någon stor person som börjar prata kan det kännas lite hotande, svårt att beskriva, kanske det kommer bara från egen osäkerhet. – Man 2

Man 2 uttrycker att den hotade känslan också kan bero på hans eget låga självförtroende. Han förklarar vidare om en annan hotfull situation som de stött på vid bardisken. Hans kompis flickvän stod vid nattklubbens bardisk då en okänd man försökte flörta med henne, Man 2 bad mannen sluta och förklarade att de inte vill umgås med honom, men mannen började i stället hota honom och ett slagsmål var nära på att ske. Man 3 känner sig otrygg i nattklubbar om han upplever att någon observerar eller följer honom. Enligt honom är våld alltid ett hot, men han har ändå inte själv hamnat i ett slagsmål eller någon annan typ av våldssituation i en Helsingfors nattklubb.

Relationen mellan våld och alkohol förmedlas av vissa personlighetsdrag som impulsivitet och ilska, vilket ökar risken för individen att bli mer aggressiv efter att ha druckit (World Health Organization, 2005 s. 5). Om man sammanbinder det med ett trångt, mörkt, högljutt, överstimulerande utrymme och otålighet, till exempel vid bardisken när man väntar på att få beställa, är det ett recept för bråk.

Det andra som ökar trygghetskänslan för Man 2 är att ha ett område inom klubbens lokal där det är lite lugnare, lägre volym på musiken så att han kan prata med kompisar och andas lugnt efter dansande. Det kan vara ett röktrum, en terrass eller ett sittområde. Han berättar om en nattklubb som han besökte i Helsingfors som inte hade ett sådant utrymme och då bestämde han sig för att lämna klubben.

Joissakin yökerhoissa tuntuu että on aina sama ongelma. Tietyissä yökerhoissa on semmoista ahdistelua. Haluisi mennä viettää iltaa, tanssimaan ja olla rauhassa. Tietyissä yökerhoissa tuntuu ihan mahdottomalta. Tuntuu siltä et jotkut käy siellä vaan hakemassa seuraa ja yhden jututuja. – Kvinna 3

De framgår att informanterna i flera fall uttrycker variationen av tryggheten från klubb till klubb och hur de känner skillnaden på att vissa klubbar är tryggare än andra. Det grundar sig på kundbasen som besöker klubben och orsaken varför de festar. Om de går ut för att söka umgänge eller hitta någon att ha sexuellt umgänge med fokuserar de på andra människor i klubbmiljön. Däremot om de besöker klubben för att lyssna på musik och umgås med kompisar är de mer inriktade på upplevelsen som en helhet. Forskning tyder på att upplevelser av sexuellt våld reducerar säkerhets- och

trygghetskänslan samt avskräcker människor från att besöka nattlivsmiljöer, men särskilt platser som är förknippade med sådant våld (Quigg & Bigland & Hughes & Duch & Juan, 2020). Som det också framgår från min forskning. Genom att öka medvetenheten om detta kan det inspirera klubbägare att investera i förebyggande verksamhet.

Undersökningen visar på att de intervjuade känt sig otrygga i nattklubbssmiljöer på grund av varierande orsaker. Kvinnorna förväntar och förbereder sig i flera fall på att bli sexuellt trakasserade i nattklubbssmiljöer. Det är det största hotet mot deras trygghetskänsla, upplevelser, samt ett hot också mot nattklubbarna som har rykte om att ha en sliskigare kundbas, vilket innebär att vissa kunder inte vill besöka sådana klubbar. Att uttrycka intresse för en person på en nattklubb är det inget fel på, utan det är snarare sättet som en individ närmar sig en annan på som utgör om det är påträngande eller inte. Vem som helst kan utsättas för sexuellt våld, oberoende utseende, köns- eller sexuell läggning. Det kan också ske var som helst och när som helst, men största delen av sådana fall sker på kvällar under helger och en del av dem utanför eller på barer och nattklubbar. Stora mängder alkohol påverkar människors beteendemönster och kan öka risken för aggressivt beteende. Kundernas klädval eller sätt att uttrycka sig själv kan också påverka hur andra på klubben reagerar eller förhåller sig till dem, som sedan gör intryck på kundernas självbild och trygghetskänsla. Om individer känner sig självsäkra i sin tillvaro kan det också öka den personliga trygghetskänslan.

Av berättelserna med de intervjuade framgår att vissa nattklubbar är tryggare att besöka om den gemensamma orsaken för besöket är att njuta av social samvaro och musik, till skillnad från om man är ute efter sexuellt umgänge. Klubbkulturen innefattar en paradox där man belyser befrielse, överträdelse och frihet från vardagens begränsningar. Men det innefattar ändå mera risker och personliga hot än vad som befanns i ”den vanliga” vardagen.

6.4 Jag litar inte på ordningsvakter

Reaktionerna på dessa otrygga situationer varierade beroende på hur allvarliga situationer de varit utsatta för. Kvinnorna hade liknande sätt att behandla situationer av ofrivillig fysisk beröring eller närmande. Kvinnorna i min undersökning antyder att de har en liknande reaktions kedja, där den första responsen är att säga till *snigeln*¹ att sluta störa eller förklara att de inte är intresserade av dem. Om personen inte lyder utan fortsätter påträngandet, är det nästa steget att de säger till en eller flera kamrater att hjälpa till genom att sätta sig mellan den utsatta och den påträngande snigeln. Man 3 berättar att han har flera gånger hjälpt sina kvinnliga kamrater genom att komma mellan dem och en påträngande man på dansgolvet.

Om en person väljer stanna i en situation som hen upplever som obehaglig i en nattklubb är det sannolikt att säkerhetsbeteenden tillämpas. Det kan till exempel innefatta att ha mobiltelefonen nära och tillgänglig, se runt var ordningsvakterna och utgångarna befinner sig, samt att hålla sig till sin grupp man kommit till nattklubben med. Interna säkerhetsbeteenden kan vara att individen försöker tänka positivt och trösta eller distrahera sig själv (Hytti & Ytterholm, 2022).

Kvinna 1 och 4 säger att deras sista akt är att gå och berätta för personalen eller en ordningsvakt om vad som hänt. Medan Kvinnorna 2, 3 och Man 3 oftast inte informerar personalen om sniglar eller trakasserifall. Kvinna 2 förklarar att hon inte förr fått bra respons av ordningsvakter då hon gått och anmält om situationer där hon blivit vidrörd eller förföljd runt nattklubben. Hon berättar vidare att undantaget är de nattklubbar där hon känner ordningsvakterna och vet att de tar anklagelserna allvarligt, då vågar hon säga till. Enligt min tolkning existerar det en enligt berättelserna en allmän misstro riktat mot ordningsvakter och säkerhetsprocesser på nattklubbarna i Helsingfors.

Ennen minä olin hiljaa koska olen ujo mutta nykyään minä sanon niille, jotka yrittävät. En ole mennyt koskaan vartijoille, yleensä minä reagoin niin että haen turvaa minun ystäväiltäni ja mennään pois tilanteesta. – Kvinna 3

¹ Begreppet *snigel* i denna kontext beskriver en man som rör sig långsamt och klibbar sig fast i folk, oftast kvinnor. De kallas också *sliskiga män*. Begreppet uppkom under intervjuerna och beskriver tydligare den typ av person som diskuteras med intervjupersonerna.

Kvinna 3 förklarar att hon aldrig har närmat sig personal eller ordningsvakter efter en obekvämt situation mellan henne och en snigel på klubben, eftersom hon är blyg och drabbas av panik i sådana situationer. Men hon fortsätter med att berätta hur hon på senare tid har vågat säga till åt männen att lämna henne i fred eftersom hon blivit trött på beteendet. Sedan söker hon sig till en kamrat som stöd. Hon förklarar att orsaken till att hon inte har gått och sagt till ordningsvakter är på grund av att hon upplever att det är en obetydlig händelse. Hon upplever sin personliga säkerhet som mindre viktigt baserat på hennes egen uppfattning av hur andra ser liknande situationer.

Ajattelen niin että onko se sen arvoista mennä sanomaan tai kuunnellaanko kun sanoo vai pide-
täänkö minua tyhmänä, kun tällaista sattuu baareissa. – Kvinna 3

Kvinna 3 upplever en osäkerhet om hon över lag kan gå och säga till ordningsvakterna om en situation uppstår eftersom hon inte vet om detta är vanligt i Helsingfors nattliv. Hon berättar att hon börjat festa för drygt över ett år sedan, att hon inte har så mycket upplevelser från den tidiga ungdomen på nattklubbar och därför inte visste om det är vanligt att bli ofrivilligt vidrörd. Hon har alltså inte erfarenhet av klubbkulturen och dess faror, samtidigt har detta beteende normaliserats av kulturen och därifrån har hennes osäkerhet framstått. Man 3 upplever liknande tvekanden om ordningsvakterna som andra informanter, han upplever att de inte bryr sig. I stället ber han hellre sina vänner att hjälpa honom i hotfulla situationer.

Man 1 anser att den typen av otryggheter som han upplever inte går över laglighetens gräns och det angår därför inte heller ordningsvakterna. Han fortsätter med att förklara att han själv kan säga emot om en äldre kvinna är påträngande och behöver inte inkludera en ordningsvakt, eftersom de personerna med största sannolikhet inte skulle visa sig vara ett hot mot honom, eftersom han är en lång, 100 kg tung man. Han tror också att ordningsvakterna skulle skratta åt honom. Han går vidare och säger att han inte heller kan berätta för en ordningsvakt om han tycker att någon verkar aggressiv eller hotande eftersom de, enligt honom, inte skulle avlägsna den anklagade om inte det skett någonting konkret, som till exempel att vidröra någon eller förstöra klubbens egendom. Man 1 upplever alltså att hans bekymmer inte är tillräckligt allvarliga för att motiverat kunna kasta ut de anklagade, speciellt eftersom han upplever att han kan skydda sig själv.

”Anteeksi turvahenkilö tämä mies täällä heiluu pahaenteisesti ja katsoi minua päästä varpaisiin ja musta tuntuu, että hän haluaisi ehkä lyödä minua, jos oltaisiin eri tilanteessa.” Niin se vastaisi ”Okei, mutta löikö hän sinua? Ei? Okei, ja sinulla on vaan epämukava olo siitä, joo, okei. No mitä me teemme?” Ei se tee mitään koska mitä vittua se tekisi? ”No minä poistan tämän henkilön koska hän heilui pelottavasti.” – Man 1

Man 1 upprepar att om nattklubbar skulle avlägsna vem som helt för vad som helst skulle det orsaka ett moraliskt dilemma. Till och med hans egna rörelser på dansgolvet kan ha verkat hotande eller gjort någon obekvämt utan att han själv vet om det eller tänkt orsaka en obekvämt känsla hos någon, tänker han. Slutligen berättar han att situationerna som uppstår mellan andra män och honom är onödiga och obekväma, men de orsakar honom inte hot om våld eller annan skada.

Totta kai sääntö on se, että sinä et voi koskea toista ihmistä mutta tavallaan jos menet klubiin, joka on täynnä ihmisiä niin väistämättä sinä osut ihmisiin, joku koskettaa sinua tai sinä kosketat toiseen. On vaikea konkreettisesti tähdentää turvahenkilölle, vaikka et miksi tämä tuntuu musta niin epämiellyttävältä, että päätin tulla sanomaan tästä sinulle. – Man 1

Man 1 tänker att fast någon skulle komma och röra vid hans bröst hår till exempel, så är det en så liten sak på eskaleringsstegen att han inte tycker att det är motiverat att använda så stark åtgärd som att fråga efter en säkerhetsperson. Han förklarar vidare hur andra personers reaktion på hans klädstil är påverkad av samhällets normer, han säger att han skulle kunna gå på nattklubb klädd i baddräkt om han vill, men det är han som ansvarar för vad som följer av den klädsel han valt. Och om någon kommenterar det så är det hans eget fel eftersom det var han som valde kläderna. Enligt honom, är det inte nattklubbarnas ansvar. Om han säger till klubben att han inte känner sig bekväm på grund av sin klädsel eller sitt utseende eftersom andra tittar konstigt på honom och han känner att han inte kan festa i fred. Då är den sannolikaste reaktionen ’varför klär du dig provocerande, du kan sticka om det inte passar dig’, säger Man 1. Slutligen säger han att det inte hör till nattklubbens principer att män inte skulle få sminka sig, utan de utgår från miljöns och samhällets normer.

Jag försöker ju alltid säga tack och hej, vara trevlig, lyssna på honom och säga snällt att vi inte behöver sällskap. – Man 2

Man 2 berättar att han i första hand försöker prata med personen som tränger sig på eller betar sig på ett hotande sätt, men om det inte fungerar så går han och ber ordningsvakten föra bort personen. I första hand försöker informanterna i allmänhet avlägsna sig själv från obekväma situationer eller personer genom samtal eller med att skapa avstånd mellan dem.

Enligt min analys av reaktionerna till otrygga eller oönskade händelser är att i första hand uttrycka sin begäran med genom samtal. Om det inte påverkar situationen är nästa steg att distansera sig själv från hotet. I värsta fall tas kontakt med säkerhets- eller klubbpersonal. Dessutom kan det i vissa fall också vara att situationen inte åtgärdar en sådan handling, därför är det viktigt att definiera vad som betraktas som opassligt beteende av kunderna. Medan vissa intervjuobjekt tvivlar på om ordningsvakterna alls bryr sig om deras bekymmer, oberoende om de är mindre eller större faror.

6.5 Det pratas inte tillräckligt om tryggare rum på nattklubbarna

Intervjupersonerna är ensamma av att tryggare rum-fenomenet tillämpas i vissa Helsingfors klubbar. Det framkommer att det är klubb-specifikt och varierar från plats till plats. Enligt Kvinna 1 är *Postbar* en trygg nattklubb där hon inte sett diskriminering och upplever att personalen tar bra hand om kundernas säkerhet. Kvinna 2 nämner nattklubbarna *Tavastia* och *Kutonen* eftersom hon sett marknadsföring där nattklubbarna gör reklam för tryggare rum-principer i deras lokaler. Men hon går vidare och förklarar att i hennes åsikt diskuteras fenomenet ändå inte tillräckligt i andra nattklubbar, om alls. Kvinna 4 däremot upplever att hon märkt en framträdande förbättring på hur klubbarna tillämpat tryggare rum-principerna och framhåller *Postbar*, *Kaiku* och *Siltanen*, men hon går vidare och förklarar att hon inte kan kommentera gällande andra klubbar eftersom dessa är de hon tycker om att besöka på grund av musiken och för att där känner hon sig trygg. Hon besöker inte nattklubbar där hon inte skulle vara säker, säger hon.

Kalliossa olen nähnyt järjestyksenvalvoja kaikkialla ja että tilanteisiin puututaan, järjestyksenvalvojat kiinnittävät huomioon pienimpiinkin tilanteisiin. Mutta sitten on näitä paikkoja missä minusta tuntuu, että niitä ei kiinnosta mitä tapahtuu vaan ne puhuvat vaan narikka henkilökunnan kanssa tai polttaa tupakkaa ulkona. – Kvinna 3

Kvinna 3 kommenterar ordningsvakternas närvaro. Hon upplever att deras arbetsinsats påverkar mycket på trygghets- och säkerhetskänslan. Att kunder kan se

ordningsvakternas initiativ, allvar i situationen och ansvarstagande för att lösa problemet uppmanar kunder att ta kontakt med dem nästa gång någonting händer.

En koe että safer space olisi integroitunut ja rantautunut osaksi helsinkiläistä klubikultturia. –
Man 1

Man 1 är av den åsikten att nattklubbarna ser tryggare rum-fenomenet som extraarbete för nattklubsoperatörerna och inte har konkretiserats på grund av att konceptet inte gjorts till en strategi. Därmed har strategin inte implementerats och konkreta processer inte eftersträvats. Han förklarar att de i stället fäster en skylt i lokalen där det står att nattklubben är ett tryggt utrymme och sedan lyfter de armarna upp i luften. Han fortsätter med att säga att för att skapa dessa processer krävs det mycket tid, underökning, pengar och ansvarstagande från nattklubbarna, som de med största sannolikhet inte skulle genomföra eftersom, enligt Man 1, är barens enda mål att sälja alkohol.

Man 1 förklarar att under intervjuens lopp har han inte lagt märke till andra praktiska lösningar som främjar tryggare rum regler annat än marknadsföring och att avlägsna problempersonerna från lokalen. Han funderar om ett alternativ till detta skulle kunna vara att man har ett utvecklande samtal med problem personen eller någonting annat som kunde minska risken för att samma situation sker igen. Men han vet inte om en ordningsvakt skulle vilja arbeta som pedagog. De arbetar i första hand som ordningsövervakare. Enligt honom får inte ordningsvakterna tillräcklig utbildning om tryggare rum eftersom branschen ofta använder sig av frilansarbetare som ofta byts ut, speciellt i evenemangs produktion, förklarar han. Han säger att han inte hört talas om att det skulle finnas en guidebok för hur man ska organisera ordningskontroll i enlighet med tryggare rum-principer. Han berättar att han läst texter med idéer om hur man kunde förverkliga processer där det pratas om fina tankar, drömmar och koncept men han upplever att konkretiseringen är delvis. Ändå önskar han att det är någonting som nattklubbarna tar i beaktande för att utveckla klubbkulturen. Man 3 upplever dessutom att UG fester tillämpar tryggare rum-principerna väl, han känner att han kan gå på en sådan fest fastän han haft en dålig dag och känna sig trygg.

Informanterna besöker i första hand de lokaler där de upplever att deras trygghet är omhändertagen av personalen eller de är medvetna om att tryggare rum-principerna framgår. Men i allmänhet diskuteras eller tydliggörs fenomenet inte tillräckligt på alla

platser. Det bör också tas i beaktande hur nattklubbarna kunde utveckla sätt och åtgärder att lugna ner problemsituationerna. Genom att utbilda personalen kan möjligheterna att liknande problem uppstår reduceras. Utbildning av klubbpersonalen i tryggare rum-principer kan göras till en väsentlig del av verksamheten, som de flesta UG fester och lokaler redan har.

6.6 Nattklubbar reagerar inte tillräckligt snabbt

Alla informanter har förbättringsförslag för dagens klubbkultur i Finland. Tre teman nämndes. Vad klubbarna själva kunde utveckla. Ordningsvakter och säkerhetsbranschen. Samt eget ansvar i dagens samhälle. Majoriteten av informanterna nämnde tyngden på utbildningen om tryggare rum-fenomenet för alla som arbetar inom nattklubbs branschen.

Man 1 drömmer om att klubbarna skulle uppmana kunderna att klä sig distinkt och uttrycka sig själv. Vad han märkt med sin egen evenemangsförening är att om man uppmuntrar folk att klä sig uttrycksfullt och alla är unikt uppklädda, vackra snöflingor, då kan ingen bli nertryckt. Han fortsätter med att förklara att den som sedan anländer klädd i en rutig skjorta och jeans för att döma andra är den som till slut blir generad. Han menar, det vill säga, att genom uppmuntran och med att motstå populärkulturen kan man ändra på närsamhällets uppfattning om normerna. Man 1 uttrycker att alla inte måste vara extravaganta heller, om en person är mest bekväm i sina träningsbyxor så ska de få ha dem på. Nattklubbarna, producenterna eller organisatörerna kunde alltså uppmuntra sina kunder mera både genom marknadsföringen och i praktiken, enligt Man 1.

Enligt Kvinna 2 kunde klubbarna tillämpa och marknadsföra tryggare rum-principerna för att göra det mera tydligt för kunderna. Hon förklarar att Helsingfors innefattar flera olika människotyper som borde tas i beaktande också i nattlivet, men enligt henne, som klubbarna är just nu så serverar de endast rika vita cis-män. Kvinna 4 säger att hon inte skulle behöva se stora ändringar utan önskar att klubbarna skulle göra det klart för kunderna att trakasserier inte tolereras och att de kommer att hanteras i varje enskilt fall.

Eller om personalen märker att kunden är för berusad och beter sig aggressivt så är de inte tillåtna in. Man 2 och 3 önskar att klubbarna har ett lugnare område där man kan gå och andas eller dit man kan gå efter en svår situation uppstått för att lugna ner sig.

Man 1 hävdar att nattklubbarna ska lägga tid på att utveckla processer för ordningsvakterna och annan personal att följa, som till exempel: vad som görs, hur man gör det och vem bestämmer. Det kan också vara en fördel att ha fastanställda ordningsvakter som följer samma regler på en och samma lokal i stället för ett ständigt förändrat frilansarbete, uttrycker han.

Järjestyksenvalvojat voisi olla enemmän fyysisesti paikalla, että niihin saa helpommin kontaktin. Jos ne olisivat nähtävillä niin ne varmaan itsekin näkisi. Jotta ei välttämättä aina pitäisi itsemennä kertoa koska ne oli jo näkemässä. – Kvinna 3

Kvinna 3 önskar, för sin egen del, att ordningsvakterna skulle vara mer närvarande och gå till dansgolvet ibland för att de hur kunderna har det. Hon förklarar att hon skulle känna sig tryggare och om vakterna själv ser situationerna ske och reagerar till det. Då skulle hon med större sannolikhet gå fram till dem och berätta om framtida situationer då hon vet att de behandlas på allvar.

Järjestyksen valvonta itsessään on suomessa isompi ongelma, alalle on peseytynyt tosi paljon väkivaltaa, vallankäyttöä, voiman kulttuuria. Syyt minkä takia hakeudutaan järjestyksenvalvojaksi, on välillä kyseenalaistettavia. On tosi paljon järjestyksenvalvojista aggressiivisuutta ja paini halukkuutta. Mutta turvallisuus alaa pitäisi itsessään kehittää. – Man 1

Man 1 förklarar att säkerhetsbranschen är ett större problem i Finland, det innefattar våld och maktmissbruk. Enligt honom är det någonting som branschen själv borde utveckla och leta efter andra sätt att skapa ett säkert utrymme med praktiska åtgärder, annat än att kasta ut människor från lokalen. Det kunde vara samtal, vägledning eller råd, uttrycker han. För att dessa åtgärder kan tas kräver det också pengar, utan undantag har alla nattklubbar i Helsingfors brist på säkerhetspersonal, berättar Man 1. Han fortsätter med att tänka när han senast sett en ordningsvakt på dansgolvet i en nattklubb, det kan han inte komma ihåg. Man 3 nämnde i sin intervju att han nog sett ordningsvakter då han vistats på dansgolv.

Man 1 fortsätter, för att ordningsvakterna skulle hinna föra ett samtal med en kund kräver det en annan person som bevakar dörren. Enligt honom handlar det om pengar, eller

brist på det, eller ovilja i den typen av investering som inte direkt genererar pengar tillbaka. Kapitalism är kapitalism, säger han.

Sliskiga män kommer alltid att vara, det är den värld vi lever i och det kommer alltid att vara jätte otryggt att vara en kvinna som festar. Du måste välja de ställena som inte drar åt sig de sliskiga killarna. - Kvinna 1

Kvinna 1 är av den åsikten att det är kundens eget ansvar att vara selektiv med vilka nattklubbar man besöker. Men hon önskar också bättre och snabbare reaktionstider från personalen i det fallet att någonting sker.

Man 3 vet inte om nattklubbarna kan göra någonting för att öka tryggheten i lokalen, han tänker att det är mera på kundernas ansvar. Enligt honom är det kunderna som skapar trygghetskänslan, inte klubben.

Sammanfattningsvis, finns det behov av att förtydliga principerna för ”tryggare rum” bland annat genom personal- och ordningsvaktutbildning, samt i klubbarnas egen marknadsföring. Klubbarna kan också uppmuntra sina kunder att klä sig individualistiskt och som de själv känner sig bekväma med, för att förstärka självsäkerheten hos dem. Ordningstjänsternas roll gällande trygghetskänslan är stor för kunderna, om otrygga situationer tas på allvar av lokalens personal uppmärksammar det flera personer att närma sig dem om hotfulla händelser uppstår. Övrig investering på tryggare rum åtgärder krävs av både säkerhets- och nattlivsbranscherna för att förstärka utvecklingen. Dock, kan dessa åtgärder endast påverka problemen till en viss punkt. Vi individer som är en del av detta samhälle har också ett ansvar att respektera våra medmänniskor.

7 Centrala iakttagelser

I det här lärdomsprovet ser jag närmare på hur trygghetskänslan på klubbar i Helsingfors upplevs. Utgående från berättelserna framgår det att respondenternas upplevelser visar på likartade känslor av otrygghet i klubbkulturen. Berättelserna vittnar om att alla i någon form antingen har blivit utsatta för, eller sett att andra utsattas för, hotfulla eller otrygga situationer i en nattklubbsomgivning. I det här sammanfattande kapitlet beskriver jag de centrala upplevelserna av tryggheten på nattklubbar samt på vilket sätt tryggare rum-principer tillämpas eller inte på Helsingfors nattklubbar.

Berättelserna vittnar om att klubbbesöken varierar under årets lopp. Beroende på tid, resurser och relation till fritid och arbete. Besöken varierar i medeltal mellan 1 – 3 gånger i månaden och orsaken till besöken är intresse av social gemenskap och musikunderhållning.

Intervjupersonerna har känt sig otrygga i nattklubbssmiljöer av olika orsaker. De inkluderar bland annat sexuella trakasserier, överträdelse av allmänt accepterade sociala normer, överstimulation av högt ljud eller andra tekniska effekter och hot av våld.

Händelsekedjan då en otrygg situation uppstår är att i första hand förmedla känslan till den påträngande personen, sedan skapa distans mellan dem och till sist ta kontakt med personalen om ingen ändring i beteendet skett. Dock åtgärdas inte alla otrygga situationer genom kontakt till säkerhetspersonalen, men det kan vara svårt att bestämma utan definierade regler i fall av överträdelse. Misstro mot ordningsvakter diskuterades också då vissa informanter inte alls talar om för säkerhetspersonalen då en svår situation uppstått.

7.1 Tryggare rum-fenomenets betydelse

I nattklubbssmiljön innefattar tryggare rum ett festutrymme där respondenterna känner sig trygga i deras unika tillvaro. Undersökningen visar på att det för att skapa tryggare rum i olika sammanhang behövs regler och för ändamålet relevanta åtgärder. Viktigt för klubbbesökare är att festutrymmena är sådana där man får vara sig själv och trygg i sin tillvaro. För att en sådan utveckling ska kunna ske behöver nattklubbarna hitta lösningar

som tryggar kundernas säkerhet. Ytterligare vittnar undersökningen om att det är viktigt att nattklubbarnas personal uppfattar säkerhetsrisker och reagerar snabbt ifall av överträdelser.

7.2 Informanternas upplevelser av hur tryggare rum tillämpas

Tryggare rum-fenomenet tydliggörs inte märkbart nog på de flesta nattklubbarna i Helsingfors. Informanterna berättar att de helst väljer att besöka de lokaler där de upplever sig trygga och deras trygghet tas på allvar. Detta sker till exempel genom att personalen är engagerad i att upprätthålla tryggheten eller där klubbarnas marknadsföring klargör att klubben strävar efter att skapa känslan av tryggare rum. Undersökningen visar på att alla klubbar ännu inte tillräckligt omfattar behovet av att skapa konkreta processer för att skapa tryggare rum för alla.

Informanternas utvecklingsförslag inkluderar att tydliggöra tryggare rum-principerna både för nattklubbens personal och aktiv förmedling av dem till kunderna genom marknadsföring och annan kommunikation. Undersökningen vittnar också om att det är välkommet att få vara sig själv och att det i klubbmiljön tillåts alla former av individualistiska uttryck. Nattklubbarnas och/eller säkerhetsbranschens investering i konkreta processer för att förbättra säkerheten ses som viktiga. Denna undersökning visar också att dessa utvecklingsförslag, i riktning mot tryggare rum, åtgärdas av klubbägare samt klubbbesökare. Det är viktigt att klubbbesökarna också tar sitt eget ansvar för beteendemönster och regler i klubbmiljön.

8 Diskussion

Ofta då jag och mina vänner ska ut och festa är första frågan alltid, vart ska vi? Vi alla tycker om att dansa, mera än att dricka alkohol, så vi befinner oss ofta på en nattklubb i Helsingfors. Då vi listar upp kvällens olika lokal alternativ, beroende på vilken veckodag vi ska ut eller vad klockan är, hör jag alltid minst en gång: ”Nej, till den klubben vill jag inte gå. Den är så sliskig.” Med andra ord, det finns vissa klubbar i Helsingfors som känns otrygga på grund av att kunderna har en viss frihet att bete sig på sätt som inte skulle vara acceptabelt på någon annan offentlig plats.

Med anledning av mitt arbete med detta lärdomsprov kunde det vara viktigt för oss att vi aktivt motarbetar normaliseringen av trakasserier i klubbkulturen. Då jag och min bror besökte klubben i Köpenhamn så upplevde vi att man i Danmark kommit långt i att skapa tryggare rum i nattklubbsmiljöerna. Vi kände oss säkra i det främmande land och kunde vara oss själva på nattklubben. Dels för att det var klara regler och för att det fanns personal som såg till att reglerna uppfylldes. Vår gemensamma upplevelse att det var unikt att kunna vara annorlunda och ändå känna sig trygg. Vi är alla delansvariga för den framtid vi skapar och hur vi påverkar samhället. För att få ut det bästa av världen bör tryggare rum-principer tillämpas och normaliseras i klubbkulturen för att försöka skydda kunderna och upprätthålla ordningen.

Enligt mig finns det ännu mycket behov av utveckling av *tryggare rum-principer* på nattklubbar i Helsingfors. Trygghet och säkerhet är inte givet för de individer som skiljer sig från mängden och därför behövs, enligt mig, tydligare fokus på regelverk för ändamålet.

Som kulturproducent inom evenemangsproduktion har jag lärt mig hur viktigt det är att känna igen riskerna inom branschen man jobbar med. Jag har producerat nattklubbsevenemang förr, men först nu har jag en helhetsbild av branschen och vet vad som ska satsas på under nästa evenemang. Utbildningen av personalen är prioritet nummer ett. Sedan en klar marknadsföringskampanj endast för tryggare rum-principerna och slutligen en person som ansvarar för att principerna följs genom att gå omkring i lokalen och övervaka besökarnas beteende. Jag har också lärt mig värdet av att prata med kunder

direkt. Att få lyssna på informanternas åsikter och känslor gällande min undersökning var intressant och gav mig mycket insikter in till olika personers behov och perspektiv.

Tryggare rum är nödvändigt för att skapa en känsla av gemenskap och bygga förtroende. Modigt utrymme däremot är ett nytt fenomen som uppkommit och tyder på en plats där individer kan säga ifrån och känner sig uppmuntrade att dela sina perspektiv, även om de är utanför normen, obekväma eller uppmanande (Kapri Consulting, u.å). Idén är att uppmåna till diskussion för att bredda världsbilder och inte förtycka svåra diskussionsämnen. Jag är av den åsikten att i ett nattklubbsammanhang är tryggare rum det mer relevanta fenomenet på grund av substanser som påverkar personers beteendemönster och kan leda till slagsmål om laddade eller konfliktfyllda situationer uppkommer.

Ansträngningen att minska hot och faror är det som är viktigt när det kommer till människor och teknik på en samlingsplats. Full säkerhet existerar knappast och det är nästan omöjligt att uppnå det. För att främja säkerheten skapas en säkerhetsnivå som vi vill uppnå med hjälp av tillgängliga resurser. Eftersom det finns risker och otrygghet är det viktigt att veta hur vi ska agera för att minimera skadorna när de uppstår.

Källor

- Ali, D. (2017). *Naspa Policy and Practice Series: Safe Spaces and Brave Spaces*. NASPA Research and Policy Institute. https://www.naspa.org/files/dmfile/Policy_and_Practice_No_2_Safe_Brave_Spaces.pdf
- Bologini. (2017). *Sliskig*. Urban dictionary. <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=sliskig>
- Culture Box. (u.å). <https://culture-box.com/>
- Deller, R. (2019). *Safer Spaces*. Sheffield Halam University. <https://shura.shu.ac.uk/24485/1/CH02.06.pdf>
- Dencombe, M. (2014). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Studentlitteratur.

- Din Ordbok. (u.å). *Nattklubb*. <https://www.dinordbok.no/sv/definitioner/svenska/?q=nattklubb>
- Forskningsetiska delegationen. (2019). Etiska principer för humanforskning och etikprövning inom humanvetenskaperna i Finland. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Etikprovning_inom_humanvetenskaperna_2020.pdf
- Hanhardt, C. (2013). *Safe Space: Gay neighbourhood History and The Politics of Violence*. Duke University Press.
- Hotti, M., Ytterholm, S. (2022) *Hot och faror i nattklubbsmiljö: Unga kvinnors upplevelser kring säkerhet*. Mälardalens Universitet. <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn%3Anbn%3Ase%3Amdh%3Adiva-59901>
- Jonsson, L. (2019). *Tryggare rum i nattklubbar och hur de kunde vara den nya normen: en fallstudie av två mindre sociala rörelser i Finland*. Arcada. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019052913261>
- Jungerstam, A. (2019). *Kvinnoseparatism i livemusiksammanhang – Behövs det?* Arcada. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019070217618>
- KaPri Consulting. (u.å). Creating braver spaces vs just safe spaces in the workplace. KaPri Consulting. <https://kapriconsulting.ca/blog/2023/03/21/creating-brave-spaces/#:~:text=A%20safe%20space%20is%20undoubtedly,norm%2C%20uncomfortable%2C%20or%20challenging.>
- Kenney, M. (2001). *Mapping Gay L.A.: The Intersection of Place and Politics*. Temple University Press.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur.
- Lantz, A. (2013). *Intervju Metodik*. Studentlitteratur.
- Makkula, A. (16.5.2023) *Näin paljon rahaa suomalaisilla palaa juhlimiseen – ”Aamulla katsoin tiliä ja mietin, mitä ihmettä”*. Me Naiset. <https://www.is.fi/menaiset/ilmiot/art-2000009577471.html>
- Meller, A. (2023) *Turvallisemman tilan toteutussuunitelma*. Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202304235996>
- Merriam dictionary. *Open-air*. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/open-air>
- My Helsinki (uå). *Nattklubbar*. <https://www.myhelsinki.fi/fi/search?tags=Y%C3%B6kerho&page=4>
- National Geographic Society (2023). *Gentrification* <https://education.nationalgeographic.org/resource/gentrification/>

- Onakamo, N., & Puttonen, V. (2021). *Turvallisesti mukana. Opas turvallisemman tilan vapaa-ajan toiminnan järjestämiseen*. Aluehallintovirasto, Funnet, Helsinki & Oranssi. <https://oranssi.net/wp-content/uploads/2021/08/FunNet-Turvallisesti-Mukana-web.pdf>
- Quigg, Z., Bigland, C., Hughes, K., Duch, M., & Juan, M., (2020). *Sexual violence and nightlife: A systematic literature review*. *Aggression and Violent Behavior* 51(mars-april 2020), 101363. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2020.101363>
- Reif, S. (2009). *Club Cultures*. Routledge. <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.arcada.fi:2443/lib/arcada-ebooks/detail.action?docID=446909>
- RFSL, *Begreppslista*. <https://www.rfsl.se/hbtqi-fakta/begreppsord-lista/#:~:text=En%20person%20som%20identifierar%20sig,ingen-ting%20med%20sexualitet%20att%20g%C3%B6ra>
- Ruohisto, W. (2.11.2023). *Kommentti: Wilma otti minigrip-pussin esiin yökerhossa, ja heti tuli paljastava kysymys – huumeista on tullut arkea yöelämässä. Me naiset*. https://www.is.fi/menaiset/ilmiot/art-2000010005754.html?utm_medium=social&utm_content=ios.is.fi&utm_source=whatsapp&utm_campaign=whatsapp-share
- Starrin, B., & Svensson, P-G. (1994). *Kvalitativ Metod och Vetenskaps Teori*. Studentlitteratur.
- Statistikcentralen (2022). *Huumausainekuolemat lisääntyivät vuonna 2021*. <https://www.stat.fi/julkaisu/cl8slomfgpjyk0bw7wivrbxpa>
- Thornton, S. (1996) *Club Culture: Music, media and subcultural capital*. Wesleyan University Press.
- World Health Organization (2010). *Preventing intimate partner and sexual violence against woman: Taking action and generating evidence*. World Health Organization. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/44350/9789241?sequence=1>
- World Health Organization (2005). *Alcohol and interpersonal violence*. World Health Organization. <https://anrows.intersearch.com.au/anrowsjspui/bitstream/1/21241/1/E87347.pdf>

Bilaga

INTERVJU FRÅGOR

1. Inom vilket yrke jobbar/studerar du?
2. Hur ofta går du på nattklubbar i Helsingfors?
3. Hur upplever du nivån av trygghet på klubbarna idag?
4. Hur reagerade du då?
5. Vad är safer space/tryggare rum enligt dig?
6. Hur har du upplevt att safer space/tryggare rum tillämpas i Helsingfors klubbkultur?
7. Vad tycker du att Helsingfors klubbar kunde göra för att öka trygghetskänslan för dig?
8. Är det något mer du vill tillägga?